

poverjanje podpisov za vsa opravila, ki jih imajo z državnimi in občinskimi oblastmi. Oproščene so dalje zadrage in Zveza davkov in vseh dokladov za poslovanje, glavnico in dohodek.

Za prevoz blaga po državnih železnicah in ladjah plačajo 50% od navadnih tarif.

Ministrstvo financ oddaja Zvezi devize za njene nabave iz inozemstva po najugodnejšem tečaju, po katerem jih more država nabaviti. Po možnosti prepušča država Zvezi in zadrugam brez vsake odškodnine potrebne prostore za njih poslovanje in zemljišča za gradbo stavb, ki so jim potrebne. Premog in drva iz državnih premogovnikov in gozdov se oddaja Zvezi in zadrugam po režijskih cenah.

Priporočamo vsem tovarišem, da zakon temeljito proučijo in se na zborovanjih o tem razgovore ter stavijo svoje mnenje in predloge.

Splošne vesti.

Vabilo

na
DRUGI IZREDNI OBČNI ZBOR
Učiteljske Samopomoči v Ljubljani,

reg. zadruga z om. z.,

ki se bo vršil

dne 6. marca 1932 ob 10. uri na II. mestni
deški osnovni šoli v Ljubljani (Cojzova cesta)

s sledečim vzporedom:

1. Poročilo načelnika.
2. Računski zaključek za l. 1931.
3. Sprememba zadrugnih pravil.
4. Slučajnosti.

Načelnstvo.

O p o m b a: Ker je bil za 21. februar 1932 sklicani izredni občni zbor nesklepčen, bo ta izredni občni zbor po § 34. sklepčen pri vsakem številu zastopanih glasov.

Vabilo na XII. redni občni zbor »Učiteljskega zdraviliškega doma« v Rogaški Slatini, registrirane zadruga z omejeno zavezo, ki bo v nedeljo dne 20. marca 1932, ob poldeseti uri v poslopiju mestne deške osnovne šole v Celju.

Dnevni red:

1. Poročilo načelnika o poslovanju zadruge v letu 1931.
2. Računski zaključek za leto 1931. in odobrenje letnega računa.
3. Sklepanje o najetju posojila za slučaj instalacije vodovoda in električne razsvetljave v dom.
4. Slučajnosti.

Ako bi prvi občni zbor ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje na istem kraju in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih združnikov.

Dol pri Hrastniku, dne 27. febr. 1932.

Ant. Gnus, tč. načelnik.

Koncert UPZ 7. marca. Kakor je bilo javljeno, se vrši koncert učiteljskega pevskega zbora v ponedeljek 7. marca. Zbor je razposlal na vse šole plakate s prošnjo, da jih izvešijo na vidnem mestu. Program zbora je za vsakogar izredno zanimiv in zadovoljiv. Vstopnice, katerih je še dovolj na razpolago so v razprodaji v Matični knjigarni. Istotam se dobijo tudi lični programi s tekstom pesmi za ceno 2 Din. Po koncertu se vrši sestanek zbora, učiteljstva in ostalih v veliki dvorani Uniona. UPZ prosi, da se tega sestanka udeležijo vsi, ki bodo posetili koncert.

LISTEK

Janku Lebanu — v slovo.

V četrtek 18. febr. 1932 je preminul v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu upokojeni tovariš Janko Leban, naš plodoviti mladinski pesnik, pisatelj in skladatelj. Rodil se je 21. aprila 1855. l. v Kanalu na Goriškem. Po končanih študijah je kot učitelj služboval po goriškem Krasu, na Notranjskem, na Gorenjskem in Dolenjskem, dokler ni stopil v zaslužni pokoj, ki ga je užival kot gost v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji, ob tihi, zeleni Krki.

Diplomiral je na filozofski fakulteti Aleksandrove univerze iz filozofije in zgodovine južnoslovanske književnosti tovariš Alojzij Peterlin-Batog, učitelj v Kamniku. Iskreno čestitamo!

Katera šola v Dravski banovini, ki ima eventualno šolsko kuhinjo na razpolago, bi dovolila trboveljski deci (trideset) letovanje v počitnicah. V pošto pridejo šole s solncem in vodo za kopanje. Prijave na Rdeči križ kraljevine Jugoslavije, krajevni odbor v Trbovljah.

Esperanto v šole. Esperanto naj se uvede v šole, je geslo esperantistov in njihovih prijateljev. A zato rabimo učiteljev, ki bi bili večji tega jezika. In koliko je takih, ki znajo esperanto? Pri nas bore malo. Vsi veliki narodi se uče esperanto, pa bi se mi ne!

Esperanto je danes tako razširjen po vseh deželah, da ga ni večjega kraja, kjer ne bi bilo esperantistov. Vsi sloji se ga poslužujejo. Tudi učiteljstvo je častno zastopano. Na Škotskem šteje društvo učiteljev-esperantistov že nad 600 članov. Glasilo »Pedagogia Revuo« prinaša zanimive članke o sodobnem vzgojstvu. Potreba po esperantu pa se čuti posebno na mednarodnih kongresih. Navadno se razpravlja v treh ali še več jezikih, za kar je potreba nebroj prevajalcev. Pri esperantskih kongresih vse to odpade.

Kdor se želi priučiti temu jeziku, naj se prijavi k tečaju, ki ga v kratkem otvorim. Vsakdo se bo lahko učil doma, meni bo le pošiljal naloge v popravilo. Pismenim potom bom tudi pojasnjeval, kar se komu ne bo zdelo dovolj jasno. Pišite na naslov: Golobič Peter, učitelj na Jesenicah, Gorenjsko. Priložite znamko za odgovor!

Posetite

KONCERT

Učiteljskega pevskega zbora
dne 7. marca v Unionu

V članku »Letošnje knjige Kmetijske Matic« v zadnji številki »Učit. Tovariša« se je vrnila majhna pomota. Pravilno naj se glasi: Za letnik 1931. (s koledarjem za l. 1932.) naj se priglasi novi člani najkasneje do 20. marca, za letnik 1932., ki izide letos pred Božičem, pa do konca maja t. l.

Opozorjamo na današnji številki priloženi prospekt, ki nam javlja veselo vest, da bo izšel za prihe v novi razširjeni in ilustrirani izdaji Otona Župančiča »Cicibane«. Ta najbolj posrečena knjiga otrok je z ozirom na krasno opremo in svojo obširnost neverjetno poceni in jo bo gotovo vsak čimprej naročil za svoje malčke. — Kakor smo zvedeli, izide Ciciban ob enem tudi v hrvaški in češki izdaji, nemška izdaja pa se pripravlja. To je dokaz, da je knjiga res evropskega slovesa in naša najboljša mladinska sploh.

»Petelinčkova ženitev, šaljiv mladinski zbor«. Ker se nekateri tovariši, oz. tovarišice obračajo z naročili na zgoraj omenjeno publikacijo na podpisance, sporočam vsem reflektantom na »Petelinčkovo ženitev«, da nisem jaz založnik tega muzikalnega delca, marveč — kakor je bilo to že v Učit. Tovarišu objavljeno — Učiteljska tiskarna v Ljubljani, do katere se naj v bodoče reflektanti s svojimi naročili obračajo. — Anton Kosi.

Učitelji smo izgubili iz naše srede moža, ki je vneto in požrtvovalno deloval za napredek in razmah narodove prosvete. Kot učitelj se je v polni meri zavedal vzvišenega svojega zvanja, kot vodnik naroda pa je poklonil ljubljani domovini vso lepoto in bogastvo svoje idealne duše.

Nad vse je pokojnik ljubil mladino. Njej so posvečene njegove večnolepe pesemce in povestice. Iz njih izžveneva in se zrcali iskrena domovinska ljubezen, prepojena z nesebičnim in čistim domoljubjem. Polnih 60 let je bodril s svojo ljubko besedo mladino k vztrajnemu, poštenemu in resnicoljubnemu delu. In kot tak se je počutil srečnega in zadovoljnega, kar je človek lahko sklepal v pogovoru z njim, iz njegovega neprisiljenega radostno-mladinskega smeha.

Njegovo dušo je pretresala najhujše trpka usoda njegove ožje domovine — solnčne Goriške. A tudi to grenko in upravičeno bolelost je znal Janko prenašati sam zase, zavečajoč se in upajoč.

Kako zelo ljub in čistan je bil pokojnik, je pričala velika udeležba šol. mladine, učiteljstva in drugega občinstva, ko smo ga 20. februarja 1932 spremljali k večnemu počitku na smihelsko pokopališče, kjer je želel snivati svoj večni sen:

»Na gričku pri svetem Smiheli,
tam boji razteza se vrt,
tam bodo pod zemljo me deli,
ko vzame življenje mi smrt...«

Menard Vilko.

Naš rod in šolske čitanke.

Razvoj »Našega roda« ovirata že od vsega početka zlasti dva zelo važna principa v njegovem zasnovanju in cilju. Sta to dva

Osebnost zadeva

—i Iz pripravnike v IX. skupino so prevedeni: Ferjan Milan, uč. v M. Soboti; Japelj Pavel, uč. v Hinjah; Mravlje-Eiletz Lidvina, uč. v St. Ilju pod Turjakom; Ankele Franc, uč. v Henini; Šavpah Ana, uč. v Smartnem na Poh.; Stopar-Sekirnik Angela, uč. v Čadramu; Župan Ana, uč. v Gor. Lendavi; Pipan-Stare Justa, uč. v Sv. Juriju v Slov. gor.; Pahor Drago, uč. v Trbovljah in Jahn Ljudevit, uč. v Genterovcih.

—i Napredovali so tovariši(ce) v VIII. skupino: Šupančič Drago, uč. v gluhonemnici v Ljubljani; Vondina Drago, uč. v Doležu; Medič Avgust, uč. v Puščavi; Erzenjak Franc, uč. v Zavrču.

SPOMINJAJTE SE UČITELJSKIH DOMOV V LJUBLJANI IN MARIBORU!

Učiteljski pravnik.

—§ Zdravljenje državnih uslužbencev in upokojencev v javnih bolnicah. Po pojasnilu ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje S. br. 199 z dne 11. januarja 1932. in v zvezi z odločbo ministrstva za promet P. br. 38.695 z dne 11. septembra 1931. imajo civilni državni uslužbenci in upokojenci, kakor tudi njih rodbine pravico do brezplačnega zdravljenja v javnih bolnicah samo v III. razredu; če se pa zdravijo v I. in II. razredu, morajo plačati razliko med I. odnosno II. razredom in III. razredom.

—§ Kdaj pripada 3. period. povizek tovarišem, ki so bili prevedeni s l. 9. 1923. v II/I. skupino? pojasnjujemo:

V tem primeru ni merodajen datum rešenja (28. II. 1924) o preveščbi, temveč datum »l. 9. 1923.«, s katerim dnem so bili prevedeni v smislu čl. 229. in 249. omenjenega zakona. 9. efekt. let v VI. skupini dovrše dne 31. 8. 1932 in jim pripada 3. p. p. s l. 9. 1932.

—§ Obrazci »Pregled o dosegljivosti povizekov« so skoro pošli. Tovariši predsedniki, ki niso še vročili poslanih jim obrazcev šol. upraviteljem, naj to store na prvem zborovanju, ker se vidi iz nebrojnih vprašanj, da niso še izpolnili mnogi šol. upravitelji obrazcev. V. G.

—§ Odgovor M. S. v Z. — Če ima uslužbenec 28. efekt. let službe in za pokojnino vstevnih 32 let ter je star 58 let, mu pripada ob upokojitvi po §§ 123., 124. in 127.: 89,6 % od plače in drag. doklade in 60 % od položajne doklade.

—§ Odgovor Z. O. v Z. — Ker ste napredovali z odločbo ONbr. 87.753 z dne 14. XII. 1927 v II./4. skupino, ste bili prav prevedeni v IX. skupino s plačo 625.— Din. Z ozirom na določila § 49. U. z. lahko zaprosite za VIII. skupino, ker ste nad 4 leta v IX. skupini (se računa od 14. XII. 1927).

Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljski dom v Ljubljani. Z ozirom na članek v »Učit. Tovarišu« od 4. februarja t. l. »Bomo« (zidali Uč. dom) so nabrali tovariši pri sekciji v »šparovčke« v mesecu februarju 137 Din 50 p. Učiteljstvo tukajšnje gluhonemnice je prispevalo za dom 120 Din. Namesto venca na krsto Janka Lebana je darovalo učiteljstvo sreskega društva v Novem mestu, zbrano na svojem rednem zborovanju, 165 Din. Ostali tovariši, posnemajte! V vsako zbornico, pisarno in stanovanje »šparovček«! Jos. Kobal, blagajnik.

močna mejnika, ki mu ne dovoljujeta razmaha, katerega si toli želi vsa učiteljska organizacija. Dokler ju ne bomo odpravili, bo številni njegovih naročnikov ob sedanjih krizi le padalo in bo naravno vsled zmanjšanja materialnih možnosti usihala tudi njegova kvaliteta.

Prosvetna oblast ga priporoča; dovoljeno nam ga je uporabiti kot učni pripomoček za čitanje poleg šolskih čitank, ne sme pa jih izpodrinuti in zavzeti njenega mesta. Drugi mejnik pa smo mu postavili sami. Bili smo preveč velikodušni in smo hoteli z njim zajeti vse šole: osnovne, meščanske in srednje. Seveda smo to storili tudi vsled tega, ker smo hoteli doseči čim večje število naročnikov in pri čim manjši, naravnost bagatelni naročnini. S tem pa smo ga obsodili na životarjenje, v usodo vseh naših mladinskih revij.

Današnje šolske čitanke stanejo razmeroma mnogo denarja, so precej obsežne, a nam snovno nudijo prav malo, ker so produkt stare šole. Nimam namena osporavati vrednost ene ali druge šolske knjige, morda celo dolžiti njene prireditelje površnosti pri sestavi, podčrtati hočem le eno slabost vseh stalnih šolskih čitank, to je nesodobnost. Tudi če bi danes sestavili nove čitanke, upoštevajoč pri tem vsa načela nove šole, bi bile že po par letih zelo pomanjkljive in enake današnjim. Sedanja osnovnošolska generacija pa je tako srečna, da ima v svoji sredi v vsakem razredu čitanke treh ali celo več izdaj. Čitanje raznih sicer še tako zanimivih sestavkov nam onemogočajo sledeča dejstva: v eni izdaji berila sploh ni, druga imenuje našo državo kraljevino SHS, našo banovino Slovenijo ali pa jo deli v ljubljansko in mariborsko samoupravo, v novejših pa so označeni že novi nazivi, kakor Jugoslavija, Dravska banovina itd. O pridobivanju pojmov iz državnoznanstva na višji učni stopnji s pomočjo šolskih čitank ni nobenega govora,

—g Samopomoč za otroke. Spremembe pravil, sprejete na občnem zboru dne 14. februarja 1932:

§ 14.

a) Društveniki morejo biti otroci, posilnovljeni ali varovanci učiteljev, učiteljic in profesorjev iz vse države. V društvu jih zastopajo plačniki.

b) Društveni odbor sprejema priglasence od spolnjenega tretjega do spolnjenega desetega leta.

Pravico do posmrtnine dobijo upravičenci iz § 3. a) in b) teh pravil šele po preteku treh mesecev od dneva, ko je bil zavarovanec sprejet. Če umrje zavarovanec pred tem rokom, plačnik oz. dedič nimajo pravice do posmrtnine. Za primer smrtne nezgode ta določba ne velja.

c) Izključeni in prostovoljno izstopivši društveniki morejo zopet vstopiti v društvo, če so zdravi in doplačajo od izstopa zaostala vplačila.

d) O sprejemu v društvo sklepa društveni odbor; če koga ne sprejme, mu ni treba navesti vzrokov.

e) Izstopivšim in izključenim članom se v društveno blagajno vplačani zneski ne vrnejo.

f) Če plačnik umrje in društvenik nima nikogar, ki bi zanj plačeval zavarovalnino, tedaj ostane vplačani denar v društveni blagajni kot vloga, ki se izplača v primeru doživljata polnoletnosti obenem z obrestmi zavarovancu samemu, v primeru smrti pa njegovim bratom in sestram. Če ni teh, zapade vloga v društveno blagajno. Obrestna mera za take primere je za ½ % nižja kakor pri pupilarno varnih hranilnicah.

XI. Prehodne določbe.

§ 30.

V poslovnem letu 1932.—33. sprejema društveni odbor tudi priglasence od 10. do spolnjenega 18. leta. Z upravnim letom 1933.—34. nastopi normalna doba, t. j. sprejem priglasencev od 3. do 10. starostnega leta.

§ 31.

Izjemoma se smejo v društvo sprejemati priglasenci v starosti nad 10 let, če doplačajo poleg sprejemnih pristojbin še vse članske prispevke, kot so jih plačali člani iste starosti, ki so se za sprejem zglašili pred desetim (10.) starostnim letom.

§ 32.

O sprejemu priglasencev preko po pravih določene starosti odloča vsako leto občni zbor.

Mladinska Matica

—mm Knjige Mladinske Matic, ki izidejo letos v rednih publikacijah:

1. Fr. Bevk: Lukec išče očeta.
2. Kristina Hafner: Botra z Griča.
3. Kresnice V.
4. Knjiga za najmlajše, ki še ni določena.

—mm Nove naročnike opozorjamo, da je Bevkova povest »Lukec išče očeta« prav za prav le nadaljevanje knjige »Lukec in njegov škorec«. Vsak, ki dobi drugo knjigo, si bo želel imeti tudi prvo. To se lahko tudi zgodi. Mladinska Matica je tiskala zanalas knjigo »Lukec in njegov škorec« v večji nakladi tako, da lahko ustreže z njo novim naročnikom. Knjigo, ki stane 5 Din, naročite lahko že zdaj pri upravi Mladinske Matic, Ljubljana, Franciškanska 6/l.

—mm Z 19. seje Mladinske Matic.

1. Izmed treh rokopisov o domu in gospodinji je bilo končno sprejeto delo »Botra z Griča, pisateljice Kristine Hafnerjeve. Knji-

kajti v vsaki izdaji je obča uprava in politična razdelitev države drugače opisana. Zato ni čudno, da je navadno še ob koncu šolskega leta nad polovico šolske čitanke neprečitane.

Živimo v dobi vsestranskega napredovanja. Mnogi poizkusni razredov moderne šole v Dravski banovini nam priča o preobratu v šolstvu, ki ga prosvetne oblasti ne samo podpirajo, temveč tudi same pospešujejo. Se celo tehnične iznajdbe, n. pr. radio smo uvedli v šolsko službo. Toda čitanke, ki predstavljajo temelj stare šole, pa smo pustili ter so zaščitene z monopolum. V tem ravno tiči glavna ovira v razvoju modernega šolstva. Zlasti v Dravski banovini so dane vse možnosti, da lahko pošljemo čitanke mirne duše v stalen pokoj. Če že ne to, pa naj bi dosegli »Našemu rodu« vsaj pravico enakopravnosti s čitanko.

Se več! Pojdimo korak dalje in zaupajmo »Našemu rodu« obsežnejšo misijo. Cemu kupujemo dandanes drage računice, ko jih pri pouku skoro rabiti ne moremo? Isto je s knjigami za pouk srbohrvaščine, slovnice in reapij. Vse te knjige stanejo že za 4. razred nad 80 Din. Prepričan sem, da bi »Naš rod« za naročnino 50 Din letno, torej za vsako številko 5 Din, mnogo uspešneje vršil naloge vseh teh knjig skupaj, kakor pa te knjige same. V tem primeru bi lahko tiskali vsako številko »Našega roda« v treh različnih izvodih, torej za vsako učno stopnjo nižjo, srednjo in višjo posebej. Vsak razred bi našel v vsaki številki snovi za dve obsežnejši učni enoti, ki se lahko v enem mesecu obravnava. Ako ne to, pa vsaj snov za ves mesec in to za vse predmete. Ta način urejanja bi poleg prednosti v sodobnosti mnogo pripomogel k čimprejšnji uvedbi modernega pouka na vseh naših šolah. Če se nismo navdajali s pesimizmom, ko smo se potegovali za šolski radio, nas tudi ta novost ne sme oplašiti. Gotovo bi